

Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid Noardwest Fryslân
t.a.v. Het algemeen bestuur
Postbus 4
8800 AA Franeker

Betreft: Vaststelling PGB-tarieven 2020

Franeker, 26 augustus 2019

Geacht bestuur,

Hierbij vragen wij uw aandacht voor het volgende. In uw vergadering van 5 september a.s. staat onder meer een adviesnota inzake de vaststelling van de PGB-tarieven voor 2020 op de agenda. Na de bespreking van een eerste versie in de Stuurgroep POSD op 10 juli j.l. is er nu een nieuw stuk dat ook aan onze adviesraad ter beoordeling is toegezonden. Het aan ons toegezonden stuk geeft ons aanleiding tot een aantal opmerkingen, die wij u niet willen onthouden. Een en ander mondt uit in een advies dat, naar wij vertrouwen, door u bij de definitieve besluitvorming zal worden betrokken.

Inleiding

Allereerst hebben wij begrip voor de gedachte, zoals in het stuk verwoord, om de uitgaven op dit gebied zo goed mogelijk te beheren. Zeker als de dienstverlening c.q. de ondersteuning op het gebied van de zorg hierdoor niet in de problemen komt. Wij vinden echter primair dat een kostenbesparing nooit ten koste mag gaan van de kwaliteit van de dienstverlening. Harmonisatie en standaardisatie moeten geen doel op zich zijn, maar kunnen wel voor een stuk duidelijkheid richting de cliënten en alle andere betrokken partijen zorgen. Dit zien wij als een positieve ontwikkeling. Wel blijft daarbij voor ons voorop staan dat steeds dezelfde kwaliteit kan worden geleverd door de aanbieder. Het beschikbaar gestelde bedrag moet wel in verhouding staat tot de geleverde diensten. Met name het tarief van de dagbesteding is hierbij een punt van zorg. Tot onze spijt komt het behoud van de kwaliteit niet aan de orde in de adviesnota van de Dienst. Tijdens een recent onderhoud met enkele medewerkers van de Dienst is ons verteld dat men verwacht dat de voorgestelde besparing geen nadelige gevolgen voor de dienstverlening

zal hebben. Onze zorg is op dit punt echter niet geheel en al weggenomen, reden waarom wij hiervoor uw aandacht vragen in dit advies.

Sociaal-maatschappelijke context

In de bijlage bij het PGB-advies is met name het financiële deel belicht, wat vanuit uw oogpunt begrijpelijk is. Echter achter deze cijfers zit ook een sociaal-maatschappelijk vraagstuk dat maakt dat PGB-houders gebruik maken van zorg vanuit een PGB.

Vanuit deze vorm van zorgfinanciering kan er vaak meer maatwerk worden geleverd. Niet iedere zorgaanbieder kan worden gefinancierd vanuit ZIN. Bij de klanten die met een PGB werken, gaat het in sommige gevallen ook om een kwetsbare doelgroep, die het moeilijk vindt om derden in vertrouwen te nemen. Bij het verlagen dan wel wegnemen van de PGB-tarieven bestaat er een kans dat hierdoor het sociaal-emotioneel en maatschappelijk evenwicht dat zij hebben opgebouwd, onder druk komt te staan. Dit kan leiden tot een verslechtering van hun situatie en toenemend wantrouwen naar de overheid die besluiten neemt over de PGB financiering.

Uit de verstrekte informatie blijkt dat het op het terrein van de Wmo bij de onderdelen individuele begeleiding formeel basis, plus en specialistisch gaat om 27 personen. Bij de Jeugdzorg zijn dit er 20. Bij beide onderdelen is dit een aanzienlijk deel van het aantal gebruikers van een PGB.

Wij vinden het daarom van belang dat voorafgaande aan de besluitvorming ook de sociaal-emotionele context wordt meegenomen en bekeken wordt welke zorg zij geboden krijgen. Waar bestaat de begeleiding daadwerkelijk uit? Wat maakt dat de begeleiding niet eerder is omgezet in een andere zorgvorm? Wat is de verwachting bij het wegvallen van de huidige hulpverleners of het verplaatsen naar informele PGB? Kunnen informele begeleiders de complexiteit aan van de zorg en kunnen zij ook de continuïteit bieden die gevraagd wordt vanuit de zorg? Dit zijn aspecten die naar onze mening volledig onderbelicht blijven in de voorliggende stukken en die ons zorgen baren voor wat betreft de uitkomsten van deze voorgenomen tariefaanpassingen. Wij wijzen op het belang om de uitvoerenden vroegtijdig mee te nemen in de wijzigingen, om te komen tot een goede uitvoering van het beleid.

Financieel-technische aspecten

Naast de mogelijk zorginhoudelijke gevolgen van de voorgestelde aanpassingen willen wij ook de financieel-technische aspecten van dit stuk voor de betrokkenen onder uw aandacht brengen. In het voorliggende stuk wordt gesteld dat er met name op het terrein van de Wmo bij 69 van de cliënten het budget per 1-1-2020 aanzienlijk lager wordt. Dit kan leiden tot een toename in klachten en bezwaar en de overstap van budgethouders naar zorg in natura. Voor de overige Wmo-clianten geldt dat hun budget gelijk blijft of omhoog gaat. Bij de cliënten met een PGB voor jeugdhulp blijft het budget relatief gelijk volgens de toelichting.

Wij zijn van mening dat er wat het onderdeel Wmo betreft geen volledige voorstelling van zaken wordt gegeven. Naast de genoemde 69 budgethouders zijn er in totaal 32 budgethouders die op dit moment een budget voor huishoudelijk hulp formeel ontvangen. (Dat is het restant van de 101 budgethouders in de Wmo. Zie de bijlage.) Voor deze groep wordt een herindicatie voorgesteld. In het gesprek met de Dienst hebben wij te horen gekregen dat op dit moment niet duidelijk is hoe deze herindicatie uitpakt. Het kan mogelijk leiden tot een toename van het aantal budgethouders dat er (fors) op achteruitgaat. Als we aannemen dat de helft van deze laatste groep straks nog maar een budget op basis van een informeel tarief ontvangt dan komt het aantal “probleemgevallen” op 85. Dit is 85% van het totaal! Dit vinden wij onverteerbaar.

Deze mogelijke achteruitgang voor een groot aantal budgethouders brengt ons op een ander onderdeel van de adviesnota t.w. de voorgestelde ingangsdatum. Om het leed te verzachten wordt voorgesteld om een invoeringstermijn van een half jaar toe te passen. Tot onze verbazing wordt dan de aankondiging van de verlaging per 1-10-2019 als startdatum genomen zodat de termijn eindigt per 1-4-2020. Aankondiging en invoering worden in deze zin gelijkgesteld maar praktisch gezien betekent dit dat men na drie maanden met het nieuwe tarief te maken krijgt. Vanuit de Dienst is ons verteld dat men bij grote problemen zich altijd kan melden voor een praktische oplossing. Dit juichen wij vanzelf toe.

Ondanks deze toezegging stellen wij, gezien het feit dat de voorgestelde aanpassing van de tarieven uiteindelijk voor een forse groep budgethouders aanzienlijke gevolgen zal hebben zowel financieel als wellicht ook sociaal-emotioneel, een andere aanpak voor.

Ten eerste stellen wij voor de budgethouders van Huishoudelijke Hulp 1 en 2 **niet** te herindiceren maar alleen bij nieuwe gevallen de nieuwe tarieven toe te passen. Naar verwachting zal het gebruik van ondersteuning door deze groep relatief snel verminderen waardoor het beslag op de middelen voor dit onderdeel ook binnen afzienbare termijn afneemt. Bij doorvoering van ons voorstel betekent dit geen onrust bij de betrokkenen, geen extra werk voor de Gebiedsteams en geen wantrouwen ten aanzien van de overheid. Wij vinden dit belangrijker dan de besparing die dit op korte termijn oplevert. Op de langere termijn wordt de besparing alsnog gerealiseerd.

Ten tweede stellen wij voor om de gevolgen van de verlaging van de tarieven bij de overige Wmo-budgethouders te faseren door middel van een geleidelijke invoering van de verlagingpercentages. Een van de aanleidingen voor de door de Dienst voorgestelde aanpassingen is de harmonisatie van de PGB-tarieven Wmo en Jeugdzorg. In aansluiting daarop stellen wij daarom voor ook de gevolgen van de verlaging gedurende minimaal een jaar te harmoniseren. Uit de tabel 3.2.1 van de bijlage blijkt dat de maximale achteruitgang bij de Jeugdzorg wordt geraamd op 5,2% terwijl bij de Wmo het maximum wordt geraamd op 33,3%! Bij een gefaseerde achteruitgang zou de 5,2 % verlaging de start kunnen zijn bij de verlaging en zou dit percentage langzamerhand verhoogd kunnen worden tot de geraamde 33,3% voor de

daarvoor in aanmerking komende gevallen. Overigens is voor ons elke andere gefaseerde aanpak denkbaar mits de gevolgen voor de betrokken budgethouders niet te heftig zullen zijn op de korte termijn.

Ten derde stellen wij voor om bij de aankondiging van de voorgenomen tariefsverlaging duidelijk te communiceren dat men zich bij grote problemen tot de Dienst kan wenden zodat naar een passende oplossing kan worden gezocht. Tevens adviseren wij dat ook de Gebiedsteams vooraf goed geïnstrueerd worden over de invoering van deze nieuwe tarieven zodat zij bij problemen mee kunnen denken over geschikte oplossingen.

Behalve de al eerder genoemde argumenten om een gefaseerde invoeringsaanpak te hanteren denken wij dat de financiële gevolgen op het terrein van de Wmo bij de informele zorg de mantelzorgers extra zal belasten. Het zijn vaak ouderen die hier als mantelzorgers optreden. Zij worden geconfronteerd met extra kosten en zullen, zoals de verwachting nu is, binnen afzienbare tijd ook geconfronteerd worden met een verlaging van hun pensioenen. In de adviesnota wordt gewaarschuwd voor monetarisering van de PGB-budgetten Wij achten het in dit verband gerechtvaardigd te waarschuwen voor een armoedeval van een groep inwoners in Noordwest-Fryslân.

Wij realiseren ons dat op basis van onze voorstellen de geplande besparing op de budgetten niet op korte termijn zal worden gehaald. Begrotingstechnisch kan deze structurele besparing echter wel ingeboekt worden in de meerjarenbegroting van de Dienst. Het uiteindelijke doel van de adviesnota, te weten besparing op de budgetten, wordt gehaald zij het wat later dan in het voorstel. Maar ongetwijfeld wordt door een fasering onrust, plots afgebroken hulpverlening en/of financiële problemen bij gebruikers voorkomen. Dit vinden wij als adviesraad belangrijker dan een snelle besparing. Zoals hierboven is gesteld, kijken wij naar dit vraagstuk vanuit de instelling dat een adequate en kwalitatief verantwoorde zorg c.q. ondersteuning het belangrijkste doel moet zijn van de inspanningen vanuit de overheid. Wij vertrouwen erop dat u vanuit dezelfde intentie tot een besluit komt.

Resumerend adviseren wij u:

1. Geen herindicatie van PGB-budgethouders Huishoudelijke Hulp 1 en 2 toe te passen, maar de nieuwe tarieven alleen te hanteren bij nieuwe gevallen.
2. Een fasering van minimaal een jaar aan te brengen voor de invoering van de nieuwe tariefstelling voor de overige PGB-budgethouders binnen de Wmo zodat men langzamerhand op het eindelijke tariefbedrag uitkomt.
3. Bij de aankondiging van de tariefsaanpassing naar de betrokkenen te communiceren dat men zich bij eventuele problemen kan melden bij de Dienst voor mogelijke oplossingen.

4. De Gebiedsteams tijdig te informeren over de voorgestelde aanpassingen en hen vragen om bij problemen mee te denken over adequate oplossingen.
5. In aansluiting op het onder de punten 2 en 3 gestelde de voorgestelde besparing niet voor het jaar 2020 in te boeken maar in de meerjarenraming niet eerder dan in het jaar 2021 in te boeken.
6. Zowel de financiële als de sociaal-maatschappelijke gevolgen van deze aanpassingen te monitoren om te voorkomen dat een effectieve en efficiënte hulpverlening verdwijnt.

Wij vertrouwen erop met dit advies een bijdrage te leveren aan zowel een verantwoord budgetbeheer van de Dienst alsook een verantwoorde invoering van een toch voor een aanzienlijke groep gebruikers nadelig effect van de nieuwe PGB-budgetten.

Met belangstelling zien wij uw reactie op dit advies tegemoet evenals de uiteindelijke besluitvorming.

Met vriendelijke groet,

Dagelijks Bestuur van de ASD NWF,
namens deze,

Koos Woudt, secretaris.